УДК 657.6

Слободяник Юлія,
д.е.н., професор кафедри аудиту
КНЕУ імені Вадима Гетьмана

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ АУДИТУ СУБ'ЄКТІВ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

На початку жовтня Верховна Рада України ухвалила важливі зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (*на момент написання тез не підписані Президентом і не набули чинності*), якими продовжено процес імплементації Директиви 2013/34/ЄС, спрямованої на підвищення транспарентності діяльності та відповідальності суб'єктів господарювання за складання, подання та оприлюднення їх фінансової звітності при одночасному зменшенні адміністративного навантаження на малі та середні підприємства.

Основні новації стосуються врегулювання питання віднесення підприємств за трьома класифікаційними ознаками – балансовою вартістю активів, чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), середньою кількістю працівників – до мікро-, малих, середніх або великих. Оновлено вимоги до складу фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності, що мають подаватися означеними підприємствами, а також введено нові звіти – звіт про управління і звіт про платежі на користь держави. Крім того, вперше було запропоновано визначення поняття суб'єктів суспільного інтересу, під яким розумітимуть «…підприємства-емітенти цінних паперів, цінні папери яких допущені до біржових торгів, банки, страховики, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що відносяться до мікропідприємств та малих підприємств) та підприємства, які належать до великих підприємств» [1].

Упровадження більшості вимог заплановане з 1 січня 2018 року, що ставить нові завдання перед відповідними регуляторами. У контексті реформування аудиту, що відбувається протягом останніх років, доцільно проаналізувати вплив прийнятих змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» на діяльність аудиторів.

Насамперед, слід звернути увагу на розширений перелік підприємств, що мають оприлюднювати у повному обсязі річну фінансову звітність разом з аудиторським висновком, зокрема на власних веб-сторінках. Крім суб'єктів, що становлять суспільний інтерес, і публічних акціонерних товариств, до цього переліку тепер належатимуть середні підприємства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення. Особливості діяльності останніх, значущість їх результатів для економіки держави, а також численні корупційні скандали, що супроводжують функціонування цих суб'єктів в Україні, значно ускладнюють для аудиторів виконання завдань щодо дотримання професійних стандартів, підтвердження

незалежності та спроможності прийняти завдання з аудиту, забезпечення його високої якості, відповідальності перед суспільством.

У цілому тенденція до розширення переліку суб'єктів господарювання, що повинні проходити обов'язковий аудит, має розглядатися позитивно з точки зору забезпечення прозорості діяльності таких суб'єктів, їх відповідальності перед суспільством і можливості держави своєчасно відреагувати на наявні відхилення і порушення у веденні ними обліку і складанні звітності. Необхідно зауважити, що в багатьох країнах існує практика проведення державного аудиту окремих суб'єктів суспільного інтересу, напрацьовані відповідні методики, які дозволяють провести аудит на належному рівні з дотриманням високих стандартів якості. Незалежні аудитори зазвичай залучаються до цього процесу як члени аудиторських груп. У такий спосіб забезпечуються можливість держави реалізувати контроль за діяльністю багатьох економічних суб'єктів і суспільна підтримка результатів відповідних аудитів. Утім в Україні ця практика поки що не набула поширення, незважаючи на те, що передбачена чинним законодавством.

Прийняті зміни переважно вплинуть на ведення обліку тими суб'єктами господарювання, що застосовують національні положення (стандарти). Розробники законопроекту ще під час його розгляду наголошували на тому, що відмінність вимог Директиви 2013/34/ЄС від МСФЗ не відбиватиметься на тих суб'єктах, що складають фінансову звітність за МСФЗ. Водночас скорочення переліку форм фінансових звітів відповідно до вимог Директиви неодноразово піддавалося критиці у професійному середовищі через позбавлення можливості користувачів відповідної фінансової звітності проаналізувати рух грошових коштів і зміни у власному капіталі суб'єкта господарювання, що також погіршує зіставність звітів різних підприємств. Натомість в оновлених вимогах значна увага приділяється приміткам до фінансової звітності та консолідованій фінансовій звітності, щодо якої значно розширений перелік підприємств, які мають її складати. Також важливим кроком є запровадження звіту про управління, що подається разом з фінансовою звітністю та консолідованою фінансовою звітністю і характеризує стан і перспективи розвитку підприємства, розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності. Крім того, створення аудиторських комітетів суб'єктами суспільного інтересу, що передбачене чинною реформою у сфері аудиту, актуалізує необхідність побудови комунікації аудиторів з представниками аудиторського комітету та керівництвом підприємств. Зазначені зміни вимагатимуть від аудиторів розробки відповідних політик і процедур, зокрема для забезпечення проходження контролю якості.

Таким чином, законодавчі новації розширюють ринок надання аудиторських послуг, проте, водночас, вимагають від аудиторів підтвердження їх високого професійного статусу, здатності повноцінно забезпечити потреби суспільства в наданні аудиторських послуг відповідної якості.

Список використаної літератури

1. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» (щодо удосконалення деяких положень) : проект закону від 16.06.2017 № 4646-д [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62044.